
شش دفتر

مجموعه اشعار

محسن پزشکيان

(۱۳۲۶-۱۳۵۸)

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۰

شش دفتر مجموعه اشعار	
سروده محسن پزشکیان	
به کوشش عمادالدین شیخ‌الحکمایی و سیدعلی میرافضلی	
ویراستار: مرضیه گلرنگ رهبر	
حروف‌نگار: محبوبه امینی‌مهر	
مدیر فنی چاپ: حسین میرزاحسینی	
ارآح جلد: محمد توکلی	
همکاری نشر کازرونیه	
چاپ اول ۱۳۹۳	
سمار: ۱۰۰۰ نسخه	
قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال	
چاپ و صحاف: یکا، اندیشه	
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶-۱۶-۳	
ISBN: 978-600-6143-16	
نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو،	
مجموعه فرهنگستان‌ها، فرهنگستان زبان و ادب فارسی	
صندوق پستی: ۶۳۹۴-۸۷۵	
تلفن: ۴۸-۸۸۶۴۲۳۳۹ (۰۲۱) دورنگا: ۲۵۰۰۰ (۰۲۱) ۸۸۶۴۲۳۳۹	
وب‌گاه: www.persianacademy.ir	

حق چاپ محفوظ است.

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	پزشکیان، محسن، ۱۳۲۶-۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور	شش دفتر: مجموعه اشعار محسن پزشکیان ۱۳۲۶-۱۳۵۸ / به کوشش عمادالدین شیخ‌الحکمایی، علی میرافضلی
مشخصات نشر	تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی: کازرونیه، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۵۵۶ ص.
فروست	فرهنگستان زبان و ادب فارسی: ۹۲.
شابک	978-600-6143-16-3
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	شعر فارسی — قرن ۱۴
شناسه افزوده	شیخ‌الحکمایی، عمادالدین، ۱۳۴۶-، گردآورنده
شناسه افزوده	میرافضلی، علی، ۱۳۴۸-
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۰ PIR۷۹۸۳ ش ۵۷۴۸/ز
رده‌بندی دیویی	۸۱۱/۶۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	۲۲۷۳۰۶۶

فهرست

سال شمار زندگی.....	پنج-شش
مقدمه.....	هفت-هشت
یادداشتی بر شش دفتر/ عمادالدین شیخ الحکامی.....	نه-سیزده
نامی بر شیشه های سرد زمستان/ سیدعلی میرافضلی.....	پانزده-بیست و پنج

آثر او،.....	۱-۱۲۳
سرود.....	۳
شب.....	۵
پیوند.....	۶
غزل ۱.....	۸
با بادهای پرو.....	۱۰
غزل ۲.....	۱۴
ای جادوی شراب.....	۱۶
تصویر.....	۱۹
دل تنگی.....	۲۱
بازگشت.....	۲۳
خاموشی.....	۲۵
فضای خالی.....	۲۷
خسته.....	۲۹
فاجعه.....	۳۱
غزل ۳.....	۳۳
اجاق خاموش.....	۳۵
هجرت.....	۳۷
او رفت، او ندید.....	۳۹
غزل ۴.....	۴۱
فراموش.....	۴۳
سفر.....	۴۵
غزل ۵.....	۴۶
غزل ۶.....	۴۸
روستا.....	۵۰
غزل ۷.....	۵۳
بیعت.....	۵۵
زمزمه.....	۵۸
صدایی در شب.....	۶۱
غزل ۸.....	۶۴
تذویر.....	۶۶
غزل ۹.....	۶۸
که خانه مانده ایم و بگذریم از شب.....	۷۰
مثل سواهی تن.....	۷۲
دوبینی.....	۷۵
وسوسه.....	۷۶
این خون.....	۸۰
وقتی تو خواب بودی.....	۸۲
استخوان آرزوها خاک شد.....	۸۵
ای دست های دوست.....	۸۷
مرثیه.....	۹۰
غزل ۱۰.....	۹۲
غزل ۱۱.....	۹۵
در طلسم حرف.....	۹۷

غزل ۱۲.....	۱۰۰	ای قامت بلند شجاعت.....	۱۱۱
تو کیستی؟.....	۱۰۲	با چلچراغ مهتاب.....	۱۱۴
آیه دیگر.....	۱۰۷	التجا.....	۱۱۸
امشب.....	۱۰۸	روز دل بازی ست، اما.....	۱۲۰
در خواب ها.....	۱۰۹	غزل ۱۳.....	۱۲۲

دفتر دوم..... ۱۲۵-۲۱۷

غزل ۱۴.....	۱۲۷	در لحظه های تو.....	۱۷۱
و با.....	۱۲۹	غزل ۲۲.....	۱۷۳
آیه هایی که در پاییز رویدند.....	۱۳۲	غزل ۲۳.....	۱۷۶
غزل ۱۵.....	۱۳۴	غزل واره پرهیز.....	۱۷۸
غزل دیدار.....	۱۳۶	پناه.....	۱۸۱
ساحل.....	۱۳۸	بدرود.....	۱۸۳
غزل ۱۶.....	۱۴۲	سلام.....	۱۸۶
امروز.....	۱۴۴	غزل ۲۴.....	۱۸۹
غزل ۱۷.....	۱۴۶	ر جنگل و حماسه.....	۱۹۱
سال خشک.....	۱۴۸	در دلم جای کسی خالی ست.....	۱۹۴
طرح.....	۱۵۲	غزل ۲۵.....	۱۹۶
غزل ۱۸.....	۱۵۳	بی سخن.....	۱۹۹
پیمان.....	۱۵۵	رباعی.....	۲۰۵
غزل ۱۹.....	۱۵۷	تنهایی بزرگ است.....	۲۰۶
غزل ۲۰.....	۱۵۹	مرا صدا بزنید.....	۲۰۹
بی تو من پرسشی بی جوابم.....	۱۶۱	گو که بیاردا.....	۲۱۲
از نو.....	۱۶۳	تشویش.....	۲۱۵
غزل ۲۱.....	۱۶۶	تصویر.....	۲۱۶
تصویری از تو بود.....	۱۶۸		

دفتر سوم..... ۲۱۹-۲۵۵

تو کیستی؟.....	۲۲۳	سنگ باران.....	۲۳۳
خزانی.....	۲۲۷	اعتراف.....	۲۳۶
از حصار شب.....	۲۲۸	قُرُق.....	۲۳۹
کدام سویی؟.....	۲۳۰	قلبیت کویر.....	۲۴۱

۲۵۰.....	از قبیله مردم.....	۲۴۵.....	شور تمام شیدایان.....
۲۵۳.....	در چارباد دلهره.....	۲۴۸.....	غزل ۲۶.....

۳۶۶-۲۵۷..... دفتر چهارم

۳۱۴.....	میراث.....	۲۵۹.....	مجال.....
۳۱۸.....	پرواز پروانه.....	۲۶۲.....	دری بسته.....
۳۲۱.....	در دخمه‌ای به تنگی دنیا.....	۲۶۵.....	رباعی.....
۳۲۴.....	نارنجی.....	۲۶۷.....	به پایش حرمت نور.....
۳۲۷.....	امسال.....	۲۷۰.....	حداکثر من.....
۳۲۹.....	طرح.....	۲۷۴.....	یمنجا جاست؟.....
۳۳۰.....	عصر خوانی.....	۲۷۷.....	غزل ۲۷.....
۳۳۳.....	زندگی نامه.....	۲۷۹.....	دوزخم.....
۳۳۵.....	ای ابرهای عالم.....	۲۸۲.....	با کاروان ابریم.....
۳۴۱.....	عبور گرم.....	۲۸۵.....	چراغان.....
۳۴۳.....	خواب.....	۲۸۷.....	جنونم.....
۳۴۴.....	طلوع.....	۲۸۹.....	باران.....
۳۴۵.....	ماه.....	۲۹۲.....	لالایی.....
۳۴۶.....	[طرح].....	۲۹۵.....	زمستان.....
۳۴۷.....	از سینه برنوس.....	۲۹۶.....	غزل قصیده.....
۳۵۱.....	سپیدار.....	۲۹۹.....	نوید آینده‌ای روشن.....
۳۵۳.....	رقص «طاووس».....	۳۰۱.....	پرسش.....
۳۵۸.....	فتحی.....	۳۰۴.....	میر عشق.....
۳۶۱.....	بر چارراه.....	۳۰۷.....	یارانم.....
۳۶۳.....	بی نام.....	۳۰۹.....	غمانه.....
۳۶۵.....	باد.....	۳۱۱.....	صبح.....
		۳۱۲.....	باغ گل سرخ.....

۴۶۷-۳۶۷..... دفتر پنجم

۳۹۳.....	گل یخ.....	۳۶۹.....	یا مرگ با قفس.....
۳۹۵.....	شیرجه.....	۳۸۷.....	مرگ ناطور.....
۳۹۷.....	آواز میزم شکنان.....	۳۹۰.....	فلق.....
۳۹۹.....	نگاه کن.....	۳۹۱.....	غزل ۲۸.....

۴۲۹.....	خانه	۴۰۰.....	مرگ شیرعلی مردون
۴۳۳.....	جنوبی	۴۰۳.....	یا بال بلند
۴۳۵.....	تاب نسیم	۴۰۴.....	افول
۴۳۸.....	مناظره خره و جگن	۴۰۶.....	ستاره بازی و حسرت
۴۴۱.....	شط فریاد	۴۰۹.....	ایمان به فردا
۴۴۳.....	از کرانه نورانی	۴۱۴.....	از هوایی دیگر
۴۵۱.....	لاله زار شهیدان	۴۱۷.....	آواز بادقپ
۴۵۵.....	در مقدم امام	۴۲۰.....	تورامی جویم
۴۵۹.....	سرود جمهوری اسلامی	۴۲۲.....	آینه د آینه
۴۶۱.....	سرود آزادی	۴۲۴.....	یمنی
۴۶۳.....	شهادت	۴۲۵.....	یونس
		۴۲۶.....	غزل ۲۹

دفتر شش (و سی سه دها) ۴۶۹-۵۲۰

۵۰۱.....	غزل هشت	۴۷۱.....	غزل یک
۵۰۵.....	غزل نه	۴۷.....	غزل دو
۵۰۹.....	غزل ده	۴۷۹.....	غزل سه
۵۱۳.....	غزل ازده	۴۸۵.....	غزل چهار
۵۱۷.....	غزل دوازده	۴۸۹.....	غزل پنج
۵۲۱.....	آوانویس	۴۹۳.....	غزل شش
		۴۹۷.....	غزل هفت

مقدمه

مرحوم محسن پزشکیان (۱۳۲۶-۱۳۵۸) از شاعران است که در سال‌های پیش از انقلاب اسلامی دل در گرو مبارزات سیاسی داشتند و با درک هر شدن به مقطع پیروزی انقلاب درون‌مایه مذهبی و مفاهیم اسلامی در شعر آنان تبارری خاص و روشن یافت. شعر پزشکیان را می‌توان از نمونه‌های خوب ادبیات «مرو» و «خرد» او را می‌باید از شاعران پیش‌گام و موفق و در عین حال ناشناخته ادبیات انقلاب اسلامی به شمار آورد.

متأسفانه، این شاعر ارجمند مجال فراوانی از عمر نیافت و دست مرگ او را در سال‌های جوانی و در طلیعه پیروزی انقلاب اسلامی درو بود و با تأسف بیشتر، در سایه غفلت مسئولان فرهنگی و اهل ادبیات، نام و آثارش در پس غبار فراموشی تقریباً

از یادها رفت و در تمامی سی و چند سال اخیر، جز به‌ندرت، نامی از او به میان نیامد. گمان می‌کنیم این خاموشی و فراموشی ناخواسته، بیش از آنکه به زیان نام و یاد محسن پزشکیان به‌عنوان یک شاعر تمام شده باشد، خسروانی برای ادبیات پس از ان‌الب برده که از حضور شاعری تأثیرگذار و اصیل بی‌بهره ماند.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی، با ادای احترام به همه کسانی که مشعل ادبیات برآمده از رنج‌ها و تلاش‌ها و فداکاری‌ها و مبارزات اسلامی این ملت را در درازنای سیر قرن‌ها و اواسط دهه چهل تا کنون- تابنده نگاه داشته‌اند، این اثر را به چاپ می‌سپارد.

از جناب آقای عمادالدین شیخ‌الحکمایی، که انتشار این اثر را مدیون پیشنهاد ایشان هستیم، و از همکاری که با ما صرف وقت فراوان در مراحل ویرایش و حروف‌نگاری و چاپ و نشر این مجموعه، با دقتی مثال‌زدنی، ما را یاری کردند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنیم.

گروه ادبیات انقلاب اسلامی